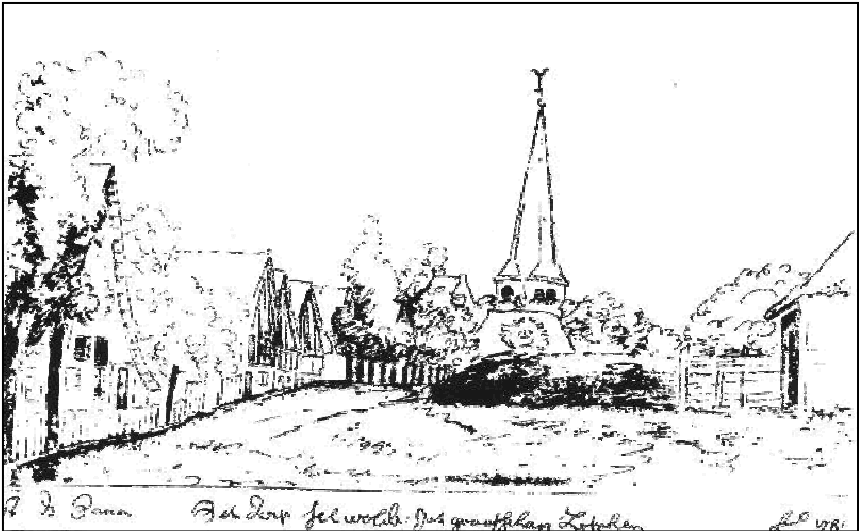

Bulletin *Old Sillevold*

nummer 39 najaar 2017

Heemkundige vereniging
Old Sillevold

Op voorpagina:
De Kroezenboom bij Remmersend aan het Nachtegaalpad.

Inhoud:

Voorwoord 4
Robbie Wolters

**Het Centrumplan - Silvolde heringe-
richt** 6
Ben Donderwinkel

**Open Monumentendag 2017 –
Monumentenprijs voor de boerderij
Hofshuus te Varsseveld.** 10
Bernard Dorrestijn.

**Het Oud Rechterlijk Archief (ORA)
Heerlijkheid Lichtenberg, nu op inter-
net beschikbaar** 11
Bernard Dorrestijn

De Stratenmaker in de Kei 12
Evelien Jorna-Jacobse

**Beltermansstraate - Oude Dinxperlose-
weg - Kroezenhoek** 14
Bernard Dorrestijn.

Kaertjen in Sillevold 30
Jan van Beernd en Mieneken

Bulletin is een uitgave van de
Heemkundige vereniging
Old Sillevold
en verschijnt tweemaal per
jaar.

Nummer 39 - Najaar 2017

Redactieadres:

André Tangelder
Prins Willem Alexanderstr. 5
7064 GH Silvolde
tel. 0315-32 75 90
Email:
info@oldsillevold.nl

Internet:

<http://www.oldsillevold.nl>

**Samenstelling
en vormgeving:**

Willie Dieker

© 2017

Heemkundige vereniging
Old Sillevold

Overname van bijdragen is
toegestaan na toestemming
van de redactie met bronver-
melding.

De inhoud van de opgeno-
men artikelen valt onder de
verantwoordelijkheid van de
auteurs.

**Losse nummers € 3,50 per
stuk**

ISSN 1569-1365

Voorwoord

Een nieuwe kijk, een frisse wind en een andere invalshoek zijn op gezette tijden nodig om een bestuur en een vereniging levendig en vernieuwend te houden. Ik kijk met veel plezier terug op de eerste negen maanden en ben voorzitter van een mooie en financieel gezonde vereniging met een pracht bestuur waar ik trots op ben. We ontvingen ook een minder mooi bericht van Leo Helmink. Hij heeft aangegeven dat hij om gezondheidsredenen vanaf 2018 de bestuursfunctie niet meer kan vervullen. Leo is in 2003 bij de vereniging gekomen en blijft voor het Bulletin schrijven.

We hebben met elkaar al heel wat gedaan en bereikt: Ons ledenaantal is gegroeid; er zijn mooie lezingen en evenementen georganiseerd die goed bezocht werden.

Het ijzeren hek met de glazen tegel van de Juliana- en Bernhard boom en het oude bord met de openingstijden van de R.K. Mauritiuskerk zijn gered.

Van Instromet kregen we de modellen van de verschillende gasmeters en deze gaan naar het Pomphuis. De archieven van Silvolde Kunst en Cultuur, wegenbouwbedrijf Jaartsveld, gedeelten van het

archief van de meubelfabriek en het bouwbedrijf Van der Kemp en ook informatie over de Instrometfabriek zijn nu in ons archief opgeslagen en moeten geïnventariseerd worden.

Door het wegvallen van de gemeentelijke subsidie moeten we de huur van de ontvangst- en archiefruimte in de DRU locatie te Ulft opzeggen. Verheugd zijn we met het nieuwe onderkomen voor het archief van onze vereniging in de kelder van Zorgcentrum de Schuylenburgh in Silvolde.

Met Silvolds Belang hebben we een goede band en doen we dingen samen. Wij hebben ons ingezet voor de verplaatsing van het kunstwerk 'De Stratenmaker in de Kei' van Marius van Beek dat in 1973, bij 125 jarig bestaan van de firma Jaartsveld, door genoemde firma aan de Silvoldse bevolking werd geschonken. Het beeld wordt verplaatst naar het grasveld bij de Schuylenburgh.

Verder zijn we bezig met het geheel of gedeeltelijk behouden van de oude woningen in de Bergstraat die met sloop bedreigd worden. Dit in 1922 gestarte project was de eerste sociale woningbouw in de

gemeente Wisch en het oudste deel uit de collectie van woningbouwvereniging Wonion. Met Wonion zoeken we naar een mogelijkheid om dit mooie complex niet geheel verloren te laten gaan.

Om de geschiedenis van Silvolde goed in het archief te krijgen hebben we de medewerking van veel (oud) Silvoldenaren nodig. Uw herinneringen aan ons dorp zijn nu al geschiedenis en we komen graag naar uw verhalen luisteren en deze noteren voor degenen die na ons komen. Verder hebben we altijd belangstelling voor foto's, films, oude verenigingsbladen en kranten en natuurlijk voor alles wat in de oude doos zit waarvan u op het punt staat om weg te doen.

Gaat u verhuizen, laat het ons weten en wij kijken graag of we nog wat van de spullen kunnen gebruiken. Producten die vervaardigd of gebruikt zijn in Silvoldse fabrieken, groothandels, winkels enz. zijn altijd welkom.

Voor de komende herfst- en wintermaanden hebben we meerdere lezingen en evenementen gepland. De eerste bijeenkomst is inmiddels geweest. Leo Marriet vertelde over de Willy Jeep en had meerdere voertuigen geregeld op het dorpsplein. De Jeep was ontworpen door

de firma Bantam. Deze fabriek maakte een paar duizend voertuigen en kon de productie niet aan. Willy's Overland en Ford produceerden meer dan een half miljoen voertuigen. Het verschil tussen een Jeep uit de Overlandfabriek en Ford kun je o.a. zien door naar de chassisbalk onder de koeler te kijken. En Ford gebruikt hier een U-profiel en Willy een ronde buis. Wij stellen het zeer op prijs als u zelf een lezing wilt houden over de geschiedenis van ons dorp of iets over uw jeugdherinneringen, werk of hobby zou willen vertellen.

Wilt u ons steunen in ons werk? Wij zijn op zoek naar nieuwe leden. Vraag in het groepje waarmee u een reünie organiseert of er belangstelling is voor al het "oude" nieuws uit Sillevold en dat maar voor 30 cent per week. Een proefnummer van ons verenigingsbulletin sturen we u graag toe en de verenigingsavonden zijn altijd vrij te bezoeken. Rest mij u veel leesplezier te wensen met dit verenigingsbulletin voor de komende herfst- en wintermaanden in een gezellige huiselijke sfeer.

Robbie Wolters

Het Centrumplan - Silvolde heringericht

Ben Donderwinkel

Het Eindfeest Centrumplan Silvolde zit erop. Wat hebben we genoten! Mede dankzij jullie is het 4 dagen lang feest geweest!

Als comité hebben wij ons best gedaan om voor elk wat wils te organiseren en dit was vooral mogelijk dankzij de sponsors Silvolds Belang, firma Hoornstra, gemeente Oude IJsselstreek, Ondernemend Silvolde en Rijnlandhaven Make-laardij.

Met alleen geld kom je er natuurlijk niet. Dank ook voor de inzet van

De Non, beeld van zuster Clara

de vele vrijwilligers tijdens de officiële openingsceremonie zoals de leden van de harmonie St. Radboud, Schutterij Willem Tell, Muziekvereniging Excelsior, de zangkoren Sonante, Mixed Emotions en de Görgelpiepen. Daarnaast de bladblazers die op woensdag tijdens de openingsact voor een ludieke reuring zorgden rond het beeld van zuster Clara. Donderdag waren er de verenigingen Speesjuttle, Sportclub Silvolde, Brasil, de damclub, de kaartclub Ruitentroof, Streetball de Lichtenberg, de dansmarietjes van de Foekepot, de jongens van JO17-1 die mij geholpen hebben met de kinderspelen, de dansgroepen van Souplesse en Peakfit en natuurlijk de ondernemers die zichzelf vaak op ludieke wijze presenteerden, zoals 't Smikkeltje, die met bitterballen rondgingen, en alle kinderen van een gratis ijsje voorzagen. De bakkers ten Have en Jos de Bakker zorgden tijdens de officiële opening en op zondag voor heerlijke soesjes. Café 't Centrum en Grandcafé de Buurman hebben gezorgd dat het niemand aan iets ontbrak. Op zondag was er de oecumenische vie-

ring. Dank aan de Oecumenische Werkgroep, de voorgangers ds. Gerjanne van der Velden en pastor Guus van den Munckhof, het koor Mixed Emotions en organist Joop Kleinhesselink voor deze betekenisvolle viering. Care Travel en Rotary Bergh zorgden voor vervoer van hen die gebracht en gehaald wilden worden.

Tijdens de nazit bij Grand café De Buurman gaf de Oudheidkundige vereniging Old Sillevold een toelichting op de tekst op het podium "Gebouwd op zeven heuvelen is ons mooie Sillevold". Dankjewel André Tangelder. Om 11.00 uur kon men starten met de wandel- en fietsroute in samenwerking met de VVV en uitgezet door Harry Steenbreker.

Tenslotte, dank aan alle stille werkers achter de schermen.

Het comité is blij met het resultaat van de werkzaamheden aan het centrumplan en hoopt dat het vernieuwde hart van Silvolde een bijdrage mag zijn aan de leefbaarheid in ons dorp. Inwoners van Silvolde: gefeliciteerd en geniet ervan! Comité Eindfeest Centrumplan Silvolde: Paula Tuenter, John Bakker, Ben Donderwinkel, Pascal ten Have, Miel Winkelhorst, Roy Kramer en Erik ter Voert.

'Gebouwd op zeven heuvelen is ons mooie Zillewold'

door André Tangelder

Als Heemkundige Vereniging Old Sillevold krijgen wi-j vaak de vraag om iets te vertellen over ut ontstaan van Sillevold.

Vanolds is altied gezegd dat Sillevold op zeuven heuvelen gebouwd zol zun. Maor ni-j geschiedenisonderzoek hef uitgewezen dat Sillevold feitelijk op wel twaalf heuvels gebouwd is.

A-j older wordt wil i-j vaak wetten waor i-j vandaan bunt gekomen en hoe de mensen vrogger gelaefd hebben. Waorum lig Silvolde hier en niet ergens anders!

Het begon zo'n 15 duzend jaor geleen toen de gletsjers die Europa en omgeving bedekten gingen smelten, het was kold, d'r gruuje niks, d'r bleef een dorre vlakke aover. De zon en wind hadden hier vri-j spel. De veural westelijke wind blaosen het zand op hopen tut zogenaamde stuifduinen of stuufdunen, op zien Sillevolds: Zandbulten.

Zo'n vijfduzend jaar geleden vestigden zich hier de eerste mensen, niet baoven op de bulten, nee meer zo onderlangs, a-j de vuut maor dreug holt. Dit is nog goed te zien bi-j de Protestantse kerk daor naor bene-

den, daor lagen de tuinen en weiden, iets hoger lagen de huzen. Die zandbulten liggen as un hoeft-izer um ut darp. En deze zandbulten kregen namen.

We beginnen achter bakker Ten Have en Witteveen:

1. De Sandberg of Sillevoldsenberg, gedeeltelijk afgegraven veur de aanleg van de diek naar de Schulenburg en het kasteel-terrein van de Schulenburg
2. Dennenberg, tussen Terborgseweg en de Berkenlaan.
3. Moezenbult, dat witte boerderijen aan de Berkenlaan: daor woonde 'Bokke Peters'; now woont door de familie Limpers.
4. Pejasbult aan het end van de Schoolstraot, door is niks meer van aover.
5. Krusenbarg, daor waor de Botterfabriek, de maelfabrieken, de möl, en de Anemonenkuul liggen.
6. De Bult, den löp vanaf het tankstation aan de Berkenlaan langs de zuid-rand van ut dorp richting Korenweg.
7. Metselaarsbergje aan de Ulftseweg bi-j Veenhuizen tegenoaver de Korenweg.
8. Daor lig ook richting ut dorp de Galgenbarg in de buurt van autobedrijf Willemsen, maor van de Galgenbarg is niks meer aover. Den is

op vier meter nao net zo hoog is gewes als de Paosbarg.

9. Dan kriegen wi-j de Rouwenbarg of Roombarg met daorop de Heuvelstraot. De Heuvelstraot en de Botterweg liggen nog altied hoog.

10. De Kriekelenbarg dat is bi-j Schepop baoven op de Botterweg, waor ook een möl hef gestaon.

Now is dat de parkeerplaats van de Plakkenbergschool.

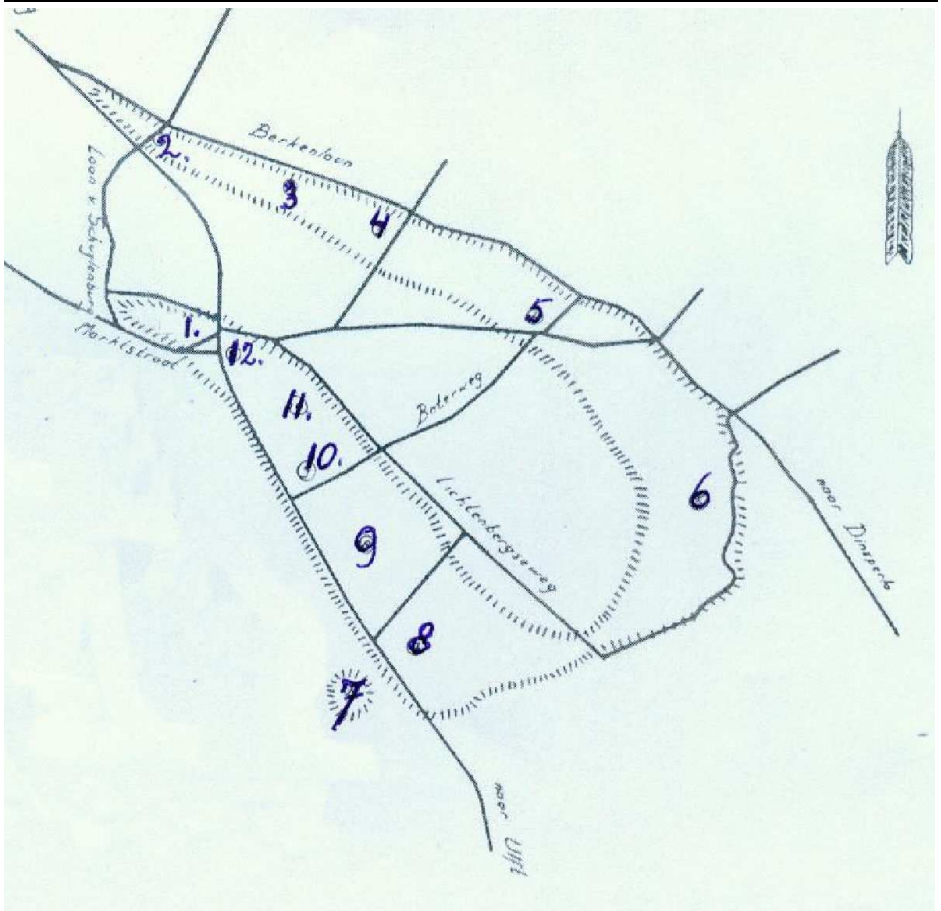
11. De Plakkenbarg, waor de school steet, is helemaol afgegraven en is now un gat.

12. En als laatste de Kerkenberg, De naam zegt ut al.

Waor een hoogste-punt is ook een laegste-punt; de krusing Schoolstraot-Prins Bernhardstraot, waor bi-j völ raegen tot veur un paar jaor alles blank ston. Dit laegste punt is ongeveer geliek met de landerijen buten ut dorp, dat wil zeggen dat de zandbulten baoven op ut umliggende gebied liggen.

Enkele van de zandbulten bestaon niet meer of zun niet meer echt zichtbaor, dus bliieven d'r nog maor

*Het hart van de wereld ligt in Sillevold,
Dat hart van de wereld is verni-jd.
Al bun i-j piepjong of stok-old,
As i-j één ding maor ontholdt:
's Werelds mooiste parel dat is Sillevold.*

- 1. Sandberg/ Silleboldse Berg.
- 2. Dennenberg.
- 3. Moezenbult.
- 4. Pejasbult.
- 5. Krusenbarg.
- 6. De Bult

- 7. Metselaarsbergje.
- 8. Galgenberg.
- 9. Rouwenberg/ Roomberg.
- 10. Kriekelenberg.
- 11. Plakkenberg.
- 12. Kerkenberg.

Open Monumentendag 2017 – Monumentenprijs voor de boerderij Hofshuus te Varsseveld.

Bernard Dorrestijn.

De gemeente Oude IJsselstreek nam ook dit jaar weer deel aan de Open Monumentendag, dit jaar met als motto: 'Boeren-Burgers-Buitenlui'. Het Comité Open Monumentendag en het Monumentenplatform stopten er weer een berg energie in om er op zaterdag 9-9 iets moois van te maken, met als eerste resultaat de Monumentenkrant die begin september bij alle gezinnen op de deurmat viel. Dit jaar fungeerde Silvolde als het centrale punt. Om 10 uur 's morgens opende wethouder Peter van de Wardt in de Protestantse kerk het evenement, gevolgd door een ludiek spektakelspel over hoe mooi Silvolde wel is! Vervolgens waren er in en om de Protestantse en de Katholieke kerk allerlei stands (o.a. van het I.V.N.) en voorstellingen te bezichtigen en kon men Silvolde beter leren kennen door deelname aan een huifkartochtje over en door Silvolds straten en pleinen! 's Middags reikte het Monumentenplatform de Monumentenprijs 2017 uit aan de Stichting 'Kerspel Varssefelt', dit als waardering voor de manier waarop het de oude

boerderij Hofshuus te Varsseveld restaureerde en tot museum inrichtte. Rond 1990 staken de bezoekers van het gemeentearchief de hoofden bijelkaar en kwamen ze tot de oprichting van 'Kerspel Varssefelt'. Na jaren zag men middels een lening kans eigenaar te worden van de op de Rijksmonumentenlijst staande boerderij Hofshuus.

De eigenaars, de familie Ratering, droegen de boerderij voor een billijke prijs aan het stichtingsbestuur over, zich ervan vergewistend dat het historisch erfgoed in goede handen kwam. In de loop der jaren hebben tientallen vrijwilligers en enkele aannemers de boerderij respectvol gerestaureerd en ook nog de zogenaamde Gesinkschure bijgebouwd en beide ingericht. We kunnen derhalve dan ook wel stellen dat de Monumentenprijs

Het Oud Rechterlijk Archief (ORA) Heerlijkheid Lichtenberg, nu op internet beschikbaar

Bernard Dorrestijn

De buurtschap Lichtenberg ten zuiden van Silvolde herinnert ons nog altijd aan het kasteeltje Lichtenberg dat hier in vroeger eeuw stond. De eigenaren/bewoners van het Huis waren tevens in het bezit van een areaal van enkele honderden hectaren, waarvan een gebied van ongeveer 100 hectare rondom het Huis met de status van Heerlijkheid. De Heerlijkheid Lichtenberg lag als een enclave in de vele malen grotere Heerlijkheid/Hoogheid Wisch.

De eigenaar van een Heerlijkheid oefende het recht van bestuur en de rechtspraak uit. Bij de miniheerlijkheid Lichtenberg hield dat recht van bestuur niet zo veel in, maar was dat van de rechtspraak vele malen belangrijker, dit omdat daar ook de volontaire rechtspraak - ons tegenwoordige notariaat - onder viel. De archivalia hiervan bevatten derhalve informatie over tal van rechtshandelingen in binnen- en buitenland.

Het bewaard gebleven deel van het ORA van Lichtenberg beslaat de periode 1691-1810 en berust in het Gelders Archief te Arnhem. Een

bezwaar was altijd dat men voor inzage naar Arnhem moest reizen, maar dat euvel is inmiddels opgelost doordat het totaal van ruim 2000 pagina's door de heer Karel Migchelbrink (Arnhem) is gefotografeerd en door de heer Wijsman (Silvolde) is getranscribeerd en uitgetypt. Het geheel is nu door de heer Baneman op de site Genealogiedomein geplaatst en daarmee voor eenieder beschikbaar.

Open 1: 'Genealogiedomein Achterhoek', waarna de Hoofdpagina Genealogiedomein opent. Druk in de kolom links op: 'Lichtenberg (Silvolde)', waarna de sub-pagina 'Lichtenberg-Silvolde' opent.

a. Afbeelding ORA Lichtenberg.

b. Transcripties ORA Lichtenb.

Open 2: Er verschijnt een index van al de transcripties welke betrekking hebben op de nummers 1, 2, 3, 5 en 6 van het ORA Lichtenberg.

Er opent zich een PDF-file. Middels de index kunt u naar eigen- en goederennamen zoeken.

U kunt ook door middel van Ctrl-f in het document zoeken.

De Stratenmaker in de Kei

Evelien Jorna-Jacobse

un paar zichtbaor aover.

Toen ik een paar jaar geleden met pensioen ging en op de Blumersmavo mijn werkruimte opruimde, kwam ik een leuk boekje tegen.

Hierin wordt het beeld *De Stratenmaker in de Kei* beschreven door drie leerlingen van destijds. We spreken over 1991. Leerlingen van de eerste klassen kregen de opdracht om in groepjes van drie een kunstwerk in een openbare ruimte in hun omgeving te onderzoeken.

Zo zijn er beeldanalyses gemaakt van 23 reliëfs en beelden. Dit was een onderdeel van het beeldenproject en aanleiding hiervoor was de plaatsing van het beeld *De Non* van Casper ter Heerdt, die destijds ook een afsluitende les verzorgde.

Het digitale tijdperk was in 1991 nog niet ingetreden. Leerlingen legden zèlf contact met gemeentes, scholen, fabrieksdirecteuren, de buurt en vaak ook met de kunstenaar. Via de vaste telefoonlijn van de ouders werden er dan afspraken gemaakt voor een interview! Dat doen 12- en 13-jarigen heel onbevangingen. Ze kwamen behoorlijk wat aan de weet....soms zelfs zaken die de archivaris, zo bleek later, nog

niet wist. Alle handgeschreven verslagen kwamen binnen en we maakten er een boekje van.

Het onderzoekje naar *De Stratenmaker in de Kei* werd gedaan door de leerlingen Jelle Fischer, Heiko de Vries en Peter Spaan. Hieronder de letterlijke versie van hun verslag. *Op het Marktpllein in Silvolde staat het beeld: De Steen van Jaarstveld. Het is gemaakt in opdracht van meneer Jaarstveld omdat hij uit een familie van stratenmakers kwam; later is het een groot bedrijf geworden.*

Het beeld oefent het beroep van stratenmaker uit. De kubus zelf is 1 bij 1 bij 1 meter groot. Het bestaat uit een deel dat uitgehakt is. Het beeld heeft een grijze kleur. Die kleur had het altijd al vanaf dat het beeld uit België kwam.

Het beeld staat op een sokkel. Die sokkel is ongeveer 20 cm.

De steen is Belgische hardsteen.

Je kunt om het beeld heen lopen. Aan iedere kant zie je een man, steeds op een andere manier. Hij zit op zijn knieën, de ene keer zie je de voorkant en de andere keer zijn achterkant.

Het beeld is gemaakt ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van de firma Jaartsveld. Het is geplaatst in 1974.

Marius van Beek is de maker van het beeld; hij woont in Oosterbeek.

Het beeld heeft ongeveer 20.000 gulden gekost. De firma Jaartsveld heeft het betaald.

De echte naam van het beeld is: "De Stratenmaker in de Kei".

De achtergrond van het beeld wordt gevormd door de kinderkopjes van het plein. De Kei is eigenlijk een vergroting van een kinderkopje.

De steen is geschonken door de firma Jaartsveld aan de gemeente Wisch. Het beeld verkeert nog in goede staat.

Wij hebben een gesprek gehad met meneer Jaartsveld op zijn kantoor. Het beeld is mooi, vinden wij. Alleen is het jammer dat er later dingen omheen zijn gezet, o.a. een telefooncel en een prullenbak.

Wij vonden het erg leuk om dit verslag te maken. Wij hebben er veel van geleerd. Je gaat beelden vergelijken.

Tot zover het leerlingenverslag.

De Kei is ondertussen al een paar maal verplaatst: naar de overkant van de Markt en onlangs naar De

Laan van Schuylenburg (het beeld lijkt wel bijna een zwerfkei). Helaas is de kei op de laatste plek snel groen geworden doordat hij onder de bomen staat (naar een oplossing wordt momenteel gezocht).

Zowel de opdrachtgever, Jan Jaartsveld, als de maker, Marius van Beek, zijn inmiddels overleden. De vrouw van Jan Jaartsveld, mevrouw Elly Jaartsveld, bezit nog een prachtige serie gekleurde schetsen van het beeld. De beeldhouwer Marius van Beek wordt nu nog geëerd via de stichting Marius van Beek. Deze stichting heeft o.a. zijn atelier in Oosterbeek weten te behouden. Hier ben ik onlangs op bezoek geweest en ik was diep onder de indruk van zijn oeuvre en gedachtengoed.

Marius van Beek is niet de minste onder de 20ste-eeuwse Nederlandse beeldhouwers. Op veel plaatsen in Nederland staan werken van hem, zoals het beeld *Jan van Hoof* in Nijmegen en de beeldengroep *Het Doel van Santiago de Chile* in Museum beelden aan Zee in Scheveningen. Dichterbij, in Doetinchem, kennen we allemaal wel het *Monument voor de Vrijheid*, de twee handen.

Wellicht een volgende keer een vervolg op dit schrijven, met name over het bezoek aan het atelier van

Beltermansstraate-Oude Dinxperloseweg-Kroezenhoek

Bernard Dorrestijn.

wijlen Marius van Beek.

In het Gelders Archief te Arnhem berust een kaart getiteld:

‘Beltermans Straate gaande van den Belterman na den Kroezen Hoek’ van de hand van landmeter Rutger Muller uit Aalten. Zie bladzijde 18-19.

De Belterman (thans Berkenlaan 55) zou linksonder ingetekend moeten zijn, maar daar was geen plaats meer voor. Opmerkelijk is dat Muller de Beltermansstraate niet tot de Kroezenhoek rekent, maar dat ze naar de Kroezenhoek voert. Deze kaart uit 1709 fungeert in grote lijnen als uitgangspunt voor dit epistel waarin ik diverse plekken in de Kroezenhoek aan een korte of langere beschouwing wil onderwerpen, soms ook om simpelweg een vraag te stellen, of ook om foutjes/fouten uit eerdere beschrijvingen recht te zetten.

De adressering/huisnummering aan de Oude Dinxperloseweg.

In het verleden werkte de gemeente Wisch met een doorgaande huisnummering per plaats. In Terborg werd het nummer voorafgegaan door een A, in Silvolde door een B. In 1952 werd echter overgestapt op

een straatsgewijze huisnummering, waarbij ook nog heel wat straten en straatjes noodzakelijkerwijs een officiële naam toegekend moest worden. Misschien heette de weg van de Terborgseweg naar de Kerspas in de gemeentelijke administratie altijd al wel Oude Dinxperloseweg, maar nu werd die naam dan ook echt zo vastgesteld en uitgangspunt voor de nummering van de aangrenzende woningen. De eerste huizen aan de kant van de Terborgseweg kregen de nummers 1 en 2, enzovoort tot aan de Kerspas. De Belterman droeg voordien het huisnummer B558, maar kreeg nu als adres: Berkenlaan 55. Maar er steeg protest op onder de bewoners van de Oude Dinxperloseweg..., velen wilden toch zeker niet aan de Oude Dinxperloseweg wonen! De witte berken stonden er al, en de oplossing was daar! (In de jaren zeventig werden de witte berken door zwarte vervangen) In de bebouwde kom werd de Oude Dinxperloseweg omgedoopt in Berkenlaan. Vanaf de Kapelweg tot de Kerspas bleef de naam Oude Dinxperloseweg overeind en handhaafde men ook de oneven huis-

nummers aan de oostkant van de weg, met het gevolg dat de familie Ernst het laagste nummer aan de Oude Dinxperloseweg kreeg toebedeeld zijnde 57. Aan de westzijde van de weg volgde men een ander beleid en brak men de nummering af bij de Kapelweg met nummer 176 en gaf men het eerstvolgende huis het adres Oude Dinxperloseweg 58. Een en ander heeft tot gevolg dat de nummers 57 en 58 de laagste nummers aan de Oude Dinxperloseweg dragen.

Boerderij Korentjes

Tot mijn spijt moet ik u bekennen dat ik in 'Boerderij- en Veldnamen in Wisch' de boerderijnaam Korentjes foutief geplaatst heb... De boerderij De Vliege is hoogstwaarschijnlijk de opvolgster van de oude boerderij Haverlande of Korentjes. Dus gelieve in uw 'Boerderij- en Veldnamen in Wisch' de naam Korentjes te wissen, en bij De Vliege de namen Haverlande en Korentjes bij te schrijven! Dank u!

Boerderij De Prins

En dan De Prins of Olde Steentjeshuus, adres: Oude Dinxperloseweg 72. Dit huis staat nog niet ingetekend op de oude kaart, en de naam De Prins is ook nog een groot raadsel voor me. In 1830 woonde hier Jan Berend Wiegink,

maar dan verhuist hij naar zijn nieuwe stek, thans Oude Dinxperloseweg 57. De ambtenaar van de Burgerlijke Stand heeft zich er toen wel erg makkelijk vanaf gemaakt door in het Bevolkingsregister alleen maar het huisnummer te veranderen...

Daardoor kreeg in 1978 de samensteller van de huisnummerconcordantie van de gemeente Wisch ten onrechte de indruk dat Wieginks nieuwe huis De Prins heette. Dit was echter niet het geval. In het boerderijboek wilde ik dat recht zetten, maar kwam de naam helaas bij Lange Dijk 9 te staan. Gelieve derhalve in het boek de naam De Prins naar het noordoosten te laten opschuiven, adres: Oude Dinxperloseweg 72. En de bezitters van een kopie van de huisnummerconcordantie vraag ik om de naam De Prins bij Oude Dinxperloseweg 57 over te hevelen naar waar ze hoort, namelijk bij Oude Dinxperloseweg 72. Dank u!

Haefs-Nellis/Nelles

Op de grote kaart zien we ongeveer in het midden de boerderij (naam) Nellis staan. Deze boerderij heette aanvankelijk Haefs en was lange jaren eigendom van de Hervormde Kerk van Silvolde, maar vanaf circa 1895 van de familie Steverink.

Waarschijnlijk omdat er een tijdlang een zekere Cornelis op woonde die allom Nellis/Nelles genoemd werd, is de boerderijnaam Haefs verdrongen door die van boer Nellis/Nelles!

Esselman of Pothoof

Op de grote kaart treffen we midden in het land de boerderij Pothoof aan, waarschijnlijk bewoond door een zekere Pothoof of Pothoff, maar ook wel door een familie Esselman of Enselman. De tegenwoordige boerderij staat al jaar en dag heel strak langs de Oude Dinxperloseweg, maar heeft volgens de kaart helemaal vrij in het land gestaan. Op de kadasterkaart van 1830 treffen we daar een perceeltje aan met het nummer D91. Zou dat misschien de oude huisplaats zijn?

Nooit kerk gehouden in Beltermans Smalhorst

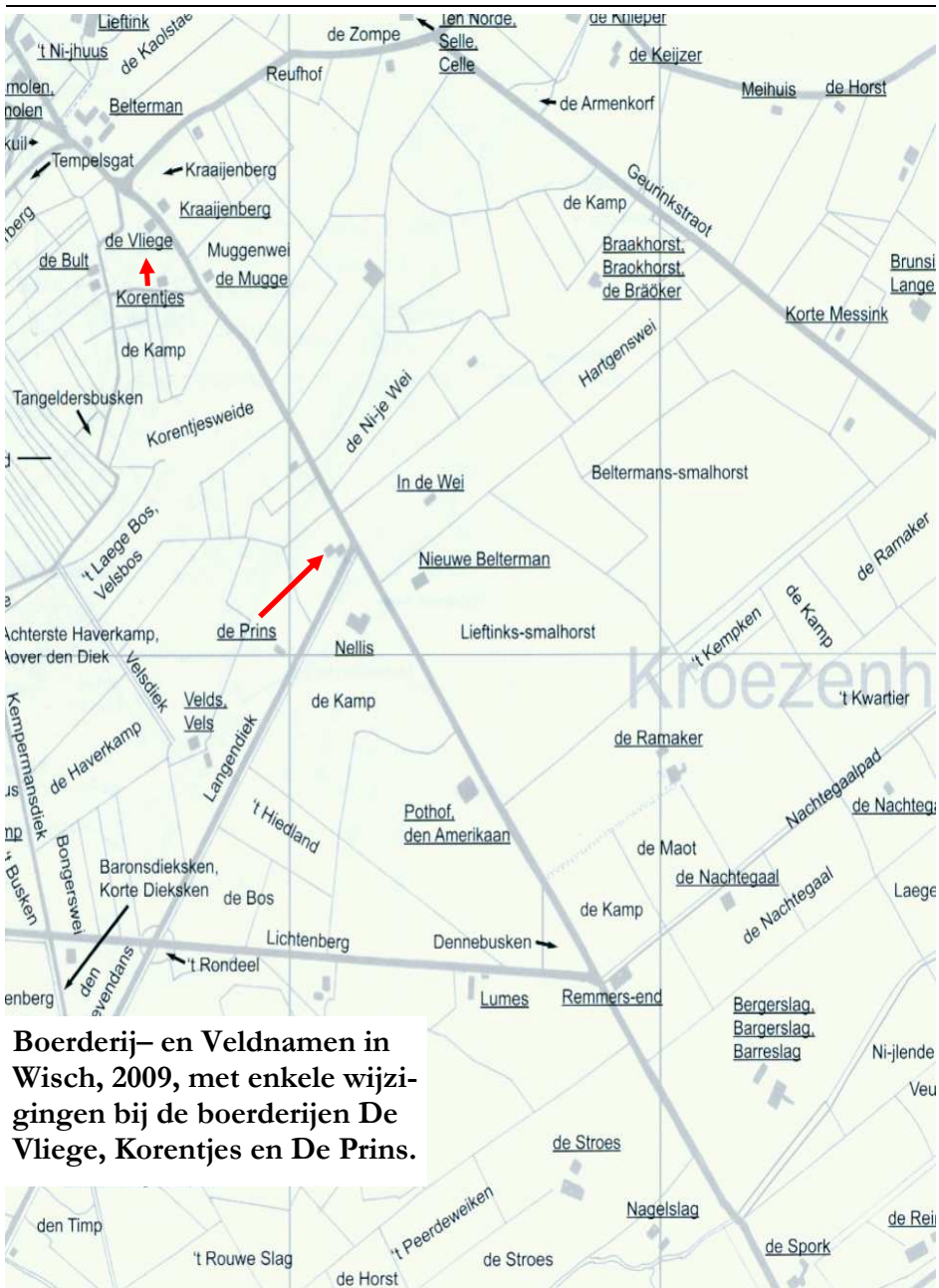
Tegenover Nelles en Pothoof bevinden zich Lieflinks Smalhorst en Beltermans Smalhorst.

In de jaren dertig van de vorige eeuw zette pastoor W.E.A. Ahsmann zich met hart en ziel in voor de op- en uitbouw van de parochie van de H. Mauritius te Silvolde, o.a. met de bouw van de nieuwe R.K. kerk op de Kerkenberg te Silvolde. Een onderdeel van zijn activiteit

was ook een stuk geschiedenisonderzoek, met als o.a. als resultaat de uitgave van de brochure 'Parochie van H. Mauritius te Silvolde', Ulft, 1939. Voor zijn onderzoek bezigde hij de archieven van de parochie, het bisdom en de gemeente Wisch en interviewde hij o.a. dominee G. Knottnerus te Varsseveld.

De secretaris van de gemeente Wisch was tevens archivaris en bij hem zal de pastoor zich vervoegd hebben voor de raadpleging van het archief. Mogelijk hebben ze zich wel samen over de stukken gebogen en kwamen ze heel wat wetenswaardigheden op het spoor. In inventarisnummer 1200 van Wisch en in het Archief van de het Aartsbisdom Utrecht vonden ze het verslag van de gebeurtenis in 1674, opgemaakt door de drost van Wisch. Tot tweemaal toe kwamen de hervormden van Varsseveld naar Silvolde en verbraken ze de deuren van de toenmaals katholieke Mauritiuskerk.

Wie dit leest krijgt de indruk dat hier het tijdstip van de Hervorming van Silvolde beschreven wordt. En het lijkt er sterk op dat Ahsmann dat ook zo heeft opgevat. Hij vervolgt zijn verslag met de weergave van het epistel van de drost met de opmerking dat de katholieken dan

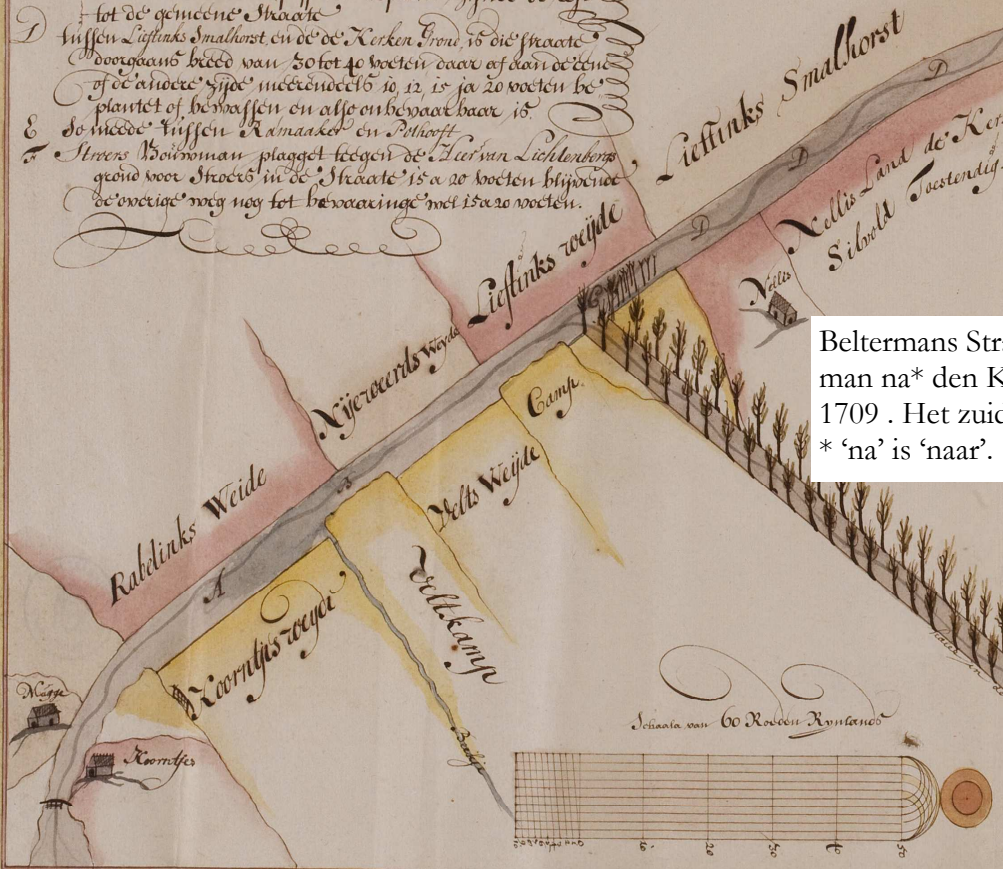
Boerderij- en Veldnamen in Wisch, 2009, met enkele wijzigingen bij de boerderijen De Vliegende, Korentjes en De Prins.

Staan looring

BELTERN

gaarde van den Belterman na

- De wijl deze straat bij na gheheet coere het caare in
 staande hooge Water als in onbeganebaare waax, zo heb
 na miterijke aanziet dezene in breete bevonden als aan
 A so a 60 voeten daer of de Coerentjes Weijde aan Sicht
 weete heeft 10, 20, a 24 voeten
 B In de Straate ontdein so a 50 voeten breed
 C Van C is die na gissing van 24 tot 30 voeten zijnde
 caare of aen zijde van den Lichtenberg 4 Weete a 10 of 11
 voeten breedte met Peppelen beplant zijnde de rest
 tot de gemeene Straate
 D Tussen Lichtinks Smalhorst en de de Kerken Groen is die straat
 doorgaans breed van 50 tot 40 voeten daer of daer de een
 of de andere zijde meereende 10, 12, is ja 20 voeten be
 plant of bevrassen en alle onbevaat baar is.
 E So mede tussen Ramaakel en Pithoort
 Struers Koonman plagget tegen de Luit van Lichtenberg
 geind voor Stroets in de Straate is a 20 voeten blijvende
 de overige weg nog tot bevaaringe met is a 20 voeten.

Beltermans Str
 man na* den K
 1709 . Het zuic
 * 'na' is 'naar'.

1682

MAN'S STRAATE

aaete gaande van den Belter-Kroezenhoek, Rutger Muller, loosten boven.

Spide in daxon de Grond van zijn Grafft. Ecalle. Van den Berge aspect met Ende die van den Heer van den Lichtenberg met Gul

Attestere en Verklaare ik Ondergeteefte. Cañalhorizant Landmeester, dat hi ten dienste van zijn. Hoogheyt de Heer. Baron de Laar. Heer tot den Lichtenberg daxe Cuarte van de Straate zo van den Belterman na den Kroezen. Zoek loep gemaakt hebbe. Ende danijl daxe Straate bij na over al onder matter maar zo heb daxe ber Brete niet anders als na begenlijken konnen neemen En kan daxe des noddig zijnde wannar die drag is naar der ende stertunter genecten overden. in waan daxe ber konde heb daxe Eijgenhandig getectent. Ach. Aal denden 24 Maer 1709
 Rutger Muller Cañalhorizant Landm.

Beltersmansschuur, afgebroken 1983.

gaan kerken in de Kruiskapel te Hemden bij Bocholt, of ook wel in het Brunsinkslag (Geurinkstraat-Silvolde), of in Beltersmans- of Klaassensschuur. ‘Ha’, zei men zo’n dertig jaar geleden, ‘daar in die veeschuur daar in de Beltersmans Smalhorst daar hebben onze voorouders destijds nog gekerkt’. Maar dat kan in de eerste plaats al niet waar zijn omdat die veeschuur in de Smalhorst op z’n vroegst van begin 1840 dateerde (ja dateerde, want die is inmiddels afgebroken). En in de tweede plaats is het ook nog zeer de vraag of in het bedoelde archiefstuk wel van Beltersmans schuur sprake is. De latere archivaris van Wisch, de heer D.W. Kobes, heeft het bij de beschrijving van deze geschiedenis namelijk niet over Beltermans schuur, maar over Beestmans schuur... Moeten we dan misschien in de richting van Beesterboer (Rabelingstraat-Silvolde) denken? En in het algemeen dient opge-

merkt te worden dat de Hervorming van Silvolde niet in 1674 heeft plaatsgevonden maar omstreeks 1600-1602. In ‘Met het oog op Silvolde, Silvolde in woord en beeld’, Ulft, 1988, heeft de heer Harry Kolks dat allemaal heel duidelijk en uitvoerig beschreven. Het is mooi van latere scribenten dat ze zoveel eerbied voor pastoor Ahsmann aan de dag legden, maar het ware toch beter geweest dat ze in ‘Silvolde 1855-2005, 150 jaar geschiedenis H. Mauritiusparochie’ Silvolde, 2005, en ‘De Kroezenhoek, I-j zolt der maor wonen’, 2006, onze eigen dorpshistoricus Harry Kolks gevolgd waren! Even terug naar de Hervorming en de Tachtigjarige Oorlog. Het waren roerige tijden in de 16de eeuw. De R.K. kerk en Philips II, koning van Spanje en hertog van Gelderland, dwongen de volgelingen van Luther en Calvijn te vuur en te zwaard de moederkerk trouw te blijven. Maar omstreeks 1600 keerden de kansen en naasten stadhouder Jan van Nassau en de jonge hervormde/gereformeerde kerk, de kerkgebouwen, en verplichtten ze de pastoors min of meer om gereformeerd te worden. Dan konden ze als dominee in stad en dorp verder gaan en was ter

plaatse een bijna geruisloze overgang geklaard...

Aldus geschiedde ook te Silvolde; de katholieken zochten noodgedwongen hun heil op het Huis Ulft en bij de paters te Emmerich, maar liefst 70 jaar lang! Maar omstreeks 1670 zat er toch weer verandering in de lucht. In Münster resideerde de vorst-bisschop Christoffel Bernard van Galen. Een groot deel van de tegenwoordige Achterhoek had vroeger – zowel wereldlijk als kerkelijk – tot het domein van Münster behoord, en dat wilde de bisschop weer in de oude staat herstellen. In 1672 trok hij met een leger onze kant op, nam de kerken weer in bezit en benoemde overal pastoors. Maar dat ging niet lang goed, want in 1674 moest hij het veld al weer ruimen, met het gevolg dat de Varssevelders de Silvoldse gereformeerden te hulp kwamen en de kerk weer terug oververden... Situaties die we onthans niet meer kunnen voorstellen!

Dan zijn we nu weer aangeland bij het jaar 1674 en de gebeurtenis van dat jaar. De Kruiskapel, Brunsinkslag, Beltermansschuur, Klaassenschuur. Maar het is niet de echte Hervorming, die had al rond 1600 plaatsgevonden.

Entink/Rademaker

deze boerderij volgt op Lieflinks Smalhorst en Beltermanse Smalhorst. De oude naam is Entink of Entinkstede, maar er komt een radmaker op te wonen, waarna de naam Rademaker in zwang komt.

Remmersend en Kroezenboom

Op de Rademaker volgt de boerderij-timmerzaak Remmersend. Het is tot op heden nog niemand gelukt een passende verklaring voor de naam Remmersend te geven. De boerderij-timmerzaak wordt al jaar en dag bewoond en gedreven door de familie Suselbeek. Aan de wegwijk van het Nachtegaalpad staat ook al heel lang een reusachtige eik die ongeveer 200 jaar terug door een verre voorouder van de tegenwoordige Suselbeeks is geplant. De eik is begin jaren negentig van de vorige eeuw door de heer De Graaf van Radio Gelderland al eens uitgeroepen tot zogenaamde 'Boom van de Week!' En dat eerbetoon heeft de boom met recht verdiend! De heer De Graaf vroeg destijds aan Hendrik Suselbeek (1913) hoe het toch kon dat de eik het al zo lang overleefd had zo dicht bij hun timmerbedrijf, waarop Suselbeek hem antwoordde: 'A'j hart hebt veur holt dan laot i-j zoiets toch staon!' De 'Stichting De Kroezenhoek'

heeft de eik zelfs het predikaat 'Kroezenboom' gegeven. Op het tekstbord ernaast wordt de hele historie van de boom uit de doeken gedaan en ook ingegaan op de achtergrond en de betekenis van de naam Kroezenhoek. Zou hier al eeuwenlang een zogenaamde Kroezenboom gestaan hebben? Bij de bespreking van de Kleine Kroeze, Muggenpadt en Grote Kroeze en onder het volgende kopje, ga ik nog wat nader in op de achtergrond en de betekenis van de Kroezenboomen en de naam Kroezenhoek.

Struis/Stroes

Aan de westkant van de weg treffen we vervolgens de Stroes aan, door Rutger Muller als Struis betiteld.

Nagelslag/Venneman

De volgende boerderij heet Nagelslag, maar die naam is helemaal in het vergeetboek geraakt: nu wordt de boerderij veelal naar de eerdere bewoners genoemd, de familie Venneman.

Bergerslag

Rutger Muller heeft het Bergerslag aan de oostkant van de weg al niet meer ingetekend. Het Bergerslag was evenwel eeuwenlang een van de belangrijkste boerderijen van de Kroezenhoek. Zie 'De Kroezenhoek, i-j zölt der maor wonen' de bijdrage: Boerderij Bergerslag.

Spork

Na Bergerslag volgt de Spork; in het verpondingskohier van 1645 staat: 'Een steetien Sporkx geheten, Graev van den Berch toestendig'.

De Reinder

De Reinder, Kroezendijk1, wordt in het verpondingskohier van 1645 omschreven als: "Reijnders steetien, met huis en hoff 2 mergen, eijgenaer Capiteijn Laer'. Het was destijds dus van de eigenaar van het Huis Lichtenberg.

De Kleine Kroeze

De Kleine Kroeze, Kroezendijk 2, wordt in het verpondingskohier van 1645 omschreven als: 'Hendrik Sporckx Kruisen steetien, eijgenaer van Stijrumb, groot aen huijs, hoff en bouwlant een mergen'. Het goed behoorde destijds aan Wisch.

Wijlen de heer Frans Winkels heeft enkele jaren terug enorm veel gegevens over Silvolde, Silvoldse boerderijen en Silvoldse families verzameld, een werk dat hij aan Old Silvold legateerde en waar we hem nog steeds zeer erkentelijk voor zijn. Als bewoners van dit goed noteerde Winkels meerdere families Kruisen/Kroeze/Croesen en ook nog een Hendrick Sporcks, die dus hoogstwaarschijnlijk van de buurboerderij afkomstig is. Een logische verklaring voor de naam Kleine

Kroeze zou zijn dat het goed in het verleden van de Grote Kroeze afgesplitst zou zijn, maar de beschrijving van de Grote Kroeze valt te lezen dat dat niet het geval is.

Grote Kroeze en Muggenpath

De Grote Kroeze, Oude Dinxperloseweg 75, wordt in het verpondingskohier van 1645 niet genoemd. Wel is sprake van een goed ‘Muggenpath geheten’ en eigendom van het Huis Bergh.

Op Muggenpath woonden in vroeger eeuwen meestal ook Kroezens, en die veelal ook nog verwant waren aan de Kroezens op de voorgaande boerderij. Waarschijnlijk werd de boerderij ook al wel eens Kroezen genoemd en raakte de naam Muggenpath van lieverlede helemaal in het vergeetboek. Het zal dan ook, zowel voor de goegemeente als voor de overheid, weleens een probleem opgeleverd hebben om beide boerderijen uit elkaar te houden. Maar daarvoor heeft de goegemeente altijd wel een oplossing bij de hand. Waarschijnlijk was de boer Kroezen op de ene boerderij heel wat kleiner van stuk dan de boer Kroezen op de andere boerderij. Dus noemde de goegemeente de ene boerderij de Kleine Kroeze en de andere boerderij de Grote Kroeze.

Kroezenhoek en Kroezenboom, twee namen die niet naar een van een kroes/kruis voorziene Kroezenboom verwijzen.

Stond hier vanouds bij Remmersend of in de buurt van de Grote en Kleine Kroeze een zogenaamde Kroezenboom en is zodoende de buurtschapsnaam Kroezenhoek ontstaan? Maar eerst even een paar feiten die wel redelijk vaststaan. Aan de Kroezendijk net op het Sinderense territoir staat het boerderijtje Kroezenboompje. Het feit dat het goedje zo dicht bij de grens Sinderen-Silvolde staat wekte bij mij en anderen ooit het vermoeden dat een Kroezenboom een grens tussen twee rechtsgebieden aanduidde. Maar die gedachte heb ik inmiddels toch ook weer laten varen. De heer Winkels wijdde namelijk een studie aan het verschijnsel Kroezenboom en kwam tot de ontdekking dat een Kroezenboom een religieuze uiting van de bevolking/kerk was. In b.v. een eikenboom werd een kroes (oud woord voor kruis) uitgesneden en de aldus ontstane Kroezenboom werd daarmee tot een plek van aanbidding. Winkels veronderstelt dat hiermee gepaardgaand ook de familienaam Kroezen is ontstaan, van welke familie vervolgens enkele in onze tegenwoordige

Kroezenhoek zijn komen wonen, en op den duur ook de benamingen Grote Kroeze en Kleine Kroeze voor de door hen bewoonde boerderijen gemeengoed zijn geworden, en zelfs de buurtschapsnaam Kroezenhoek deed ontstaan, in plaats van de oude buurtschapsnaam Nottel. In dit geval kunnen we dus niet bogen op een oude Kroezenboom en gebedsplek in onze tegenwoordige Kroezenhoek, maar ik zou er toch voor willen pleiten om de tot Kroezenboom verheven eik bij Remmersend tot in lengte van jaren in ere te houden!

Pinnestraat

Vanouds takte de Pinnestraat vlak voor de Biesenpol van de Beltermansstraat af en liep dan in een rechte lijn door naar het boerderijtje De Pinne en dan naar de Bontebrug. In 1854 kreeg de weg echter een heel andere loop en kreeg ze een baan ten zuiden van de Biesenpol toegewezen. Vóór de Biesenpol bleef nog circa 200 meter van de oude Pinnestraat als verbindingsweg gehandhaafd, het later Pinne-streutjen, maar is inmiddels ook tot weiland omgetoverd.

De Biesenpol/Biesenpoth

In het verpondingskohier van 1645 lezen we: 'Het stedeken Bisenpoth, eijgenaer Arent Tengbergen'.

Ten Broek/Theubenbroek/Tobenbroek, Schuttenplaets en Schuttenstedjen

Ten Broek is thans geadresseerd: Kerspas 2. De boerderij was vanouds een Gelders domeingood, bestuurd door de Rekenkamer te Arnhem en de op kasteel Schuilenburg zetelende en elkaar opvolgende rentmeesters van de familie Tengbergen. In onze omgeving behoorden hiertoe wel een stuk of tien boerderijen en even zovele 'vloglanden' (losse percelen), vaak omschreven als: Schuilenburgs of Rekenkamergrond.

In het archief van de Rekenkamer bevinden zich twee prachtige kaarten van Ten Broek en een Schuttenplaetsje. De eerste stamt uit 1716 en is van de hand van de 'Ordinaris Landmeter des Hartogsdoms Gelder ende der Graefschap Zutphen, J. van Heuvel'. De tweede is getekend door A.I. Tengbergen, 'Gezworene Landmeter des Hofs Provincial van Gelderland, op de Schuylenborgh, van Oogstmaand 1742 tot de Slagmaand 1744'. Beide kaarten zijn zeer gedetailleerd opgezet en bij vergelijking ervan valt op dat er in de tussenliggende jaren op oude weilanden nogal wat bos is aangeplant; het Sterrenbos en de Kerspas-laan zijn

dan ook kennelijk van na 1716 en vóór 1742. Zie blz. 26-27.

Op beide kaarten is ook een Schuttenplaats of Schuttenstedjen aangegeven. Een schutschot was een schuur waarin vee van nietgerechtigden in een bepaald gebied, tijdelijk werd opgesloten (geschut) tot het moment dat de eigenaar de geldende boete betaald had en zijn dier(en) weer op mocht halen.

Op den duur werden de schutschots veelal uitgebreid met een woning voor de waardsman/boswachter. (Het begrip schutten vinden we thans nog terug bij de schutsluizen in de rivieren en vaarten, waarbij schepen tijdelijk in de schutsluis worden opgesloten).

Nauwkeurige bestudering van de kaarten van 1716 en 1742/44 leert ons dat de Schuttenplaats op deze kaarten niet de tegenwoordige Schutte (Dinxperloseweg 30) is, maar een thans niet meer bestaand plaatsje dat ten zuiden van het tegenwoordige pand Dinxperloseweg 22 stond. We zouden dus kunnen stellen dat nr. 22 van timmerman/aannemer Gerrit Massop in de plaats van de vroegere Schuttenplaats is gekomen. Het Schuttenplaatsje stond vooraan in het perceel Grietendieke aan de toegangsweg Grietendieke naar de boerderij

van de familie Colenbrander van de Nachtegaal. Het is in 1742-1744 7 morgen en 383 roeden groot. Bij de opmaak van het kadaster omstreeks 1830 is de weduwe van Frans van Schuilenburg eigenaresse en is het goedje 6.13.90 ha. groot. Als we bedenken dat een morgen ongeveer 0.85 ha. meet dan wijst een berekening uit dat ruim 7 morgen inderdaad dezelfde oppervlakte vertegenwoordigt dan de ruim 6 ha. in 1830. De beide landmeters hebben hun werk dus goed gedaan! De heer Frans Winkels geeft in zijn bijdrage 'Het Silvoldse Project' in het Bulletin Najaar 2007 een uitvoerige beschrijving van de tweede Schuttenplaats, Dinxperloseweg 30. In 1672/73 heeft het Rentambt van de Schuylenburg het Ernten Slagh (huis en land) van de weduwe Lucretia van de Laar-van der Hoeve van de Lichtenberg gekocht. Vanaf 1713-1718 wordt het plaatsje ook wel 'Schutten Stetien' genoemd en wordt vermeld dat het: 'Is bepoet, en het haefken met de huijsken dat sal den daghuyrder gebruiken mits bewaerende de plantagie op de Tobenbroek en op Schutten Stedjen'.

Uit een en ander krijg ik de indruk dat de naam Schutte nog wel in zwang blijft, maar dat de functie

Tobenbroek, J. van Heuvel, 1716. Het oosten boven. De Schuttenplaats 'hangt' links onder aan de kaart, maar is hier 'weggefallen'. Zie voor de Schuttenplaats blz.29.

TOBENBROEK

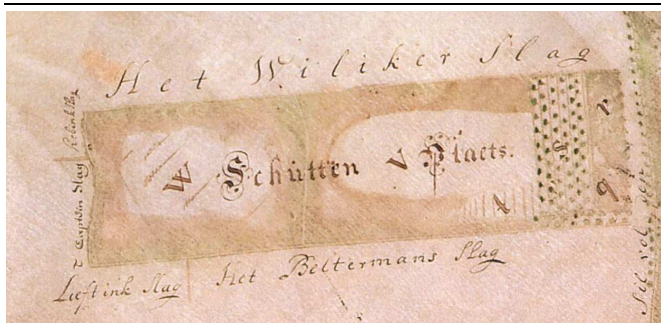

AB. zit Schutten. etc.
hva wel vanden hielden
maas jeb. Fol. 63.

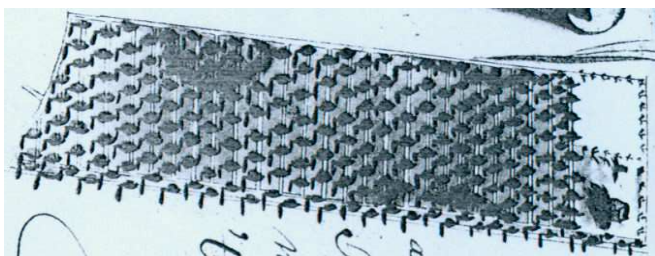
Tobenbroek, A.I. Tengbergen, 1742-1744
Zie voor de Schuttenplaats blz.29.

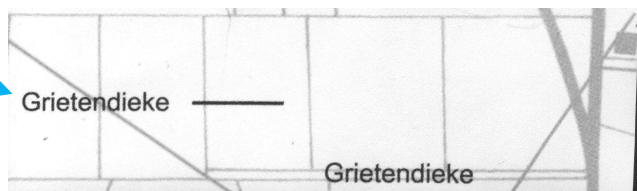
Boerderij-en Veldnamen in Wisch,

Schuttenplaats
1716

Schuttenplaats
1742-1744

Grietendieke 2009

van de bewoners/pachters allengs van schutter verschoven is naar die van boswachter. Blijft de vraag waarom het Rentambt een tweede Schuttenstedjen op Tobenbroek in het leven geroepen heeft? En waarom de landmeters het tweede Schuttenstedjen niet ingetekend hebben? Misschien omdat de bewoners soms ook een tijdlang eigenaars waren?

En waarom is het eerste Schuttenplaatsje helemaal van de aardbodem verdwenen? Vriend Winkels is er zelfs mee in de war geraakt en heeft de plattegrond van het eerste Schuttenstedjen bij zijn artikel over het tweede laten afdrukken. Heel begrijpelijk; het heeft mij ook een hele tijd gekost voor ik de beide plaatsjes goed uit elkaar kon houden...

Kaertjen in Sillevold

Jan van Beernd en Mieneken

Mien moeder het eur hele laeven had motten pökkelen um twee blagen an de draej te kriegen. Ik bun eiges van net nao de oorlog en in de jaoren vieftig ging 't allemaol niet zo royaal as now. Elk dubbeltjen mos vediend wodden en bi-j ons ging dat deur 't vekopen van glaeskes bier en jenever.

Moeder Mieneken kon goed met de klanten en zi-j hiel der van um 's aoves in't café met de luj uut Sillevold schik te maken. Maor zi-j bleef altied netjes. Een van eur vaste uitdrukkingen was: *'Ze meugen mien wel an de boks kommen, maor alleen at e an den draod hink.'*

Sommige klanten wieren 'n betjen veurgetrokken, want as moeder in de kökken kwam met 'n bestelling veur 't restaurant dan zei ze wel 's: *'Den vetegenwoordiger mot had warken dus den mot 'n extra grote karbonade hemmen'*. Zo gong dat vrogger. Mo'j now nie meer met ankommen a'j örges aeten gaot. Ze halen ow 't vel aover de oren en vaak he'j nog honger a'j weer op huus an gaot. As klein kaeltjen zat ik in de kökken ok altied te wachten of der un ommelet mislukken. As dat gebeuren ha'k geluk, want dan moch ik 'm opaeten. I-j sneien gewoon 't vebrande stuksken deraf en de rest smiek dan alderjebes goed met sjem

of völ suker derop. Zo'n ommelet kreggen wi-j niet van eiges. Ok ko'j niet zo maor twee of drie beschuutjes aeten. *'Aet maor 'n botterham'*, zei mien moeder dan, *'t gräöjt mien niet op de rug'*. 'k Wet niet of 't ech armoe was, maor der wier gin geld verspild an luxe. Moeder was op eur manier ok wel heel geleuvig, zi-j baejen altied netjes veur 't aeten en wi-j mosten ok veur 't slaopen gaon eers baejen. Daorna kreggen wi-j dan 'n stuksken sjokkela en dan gingen wi-j slaopen. Of mien vader toveren 'n stuksken mars achter un beeldjen dat an de muur hing vandan. En dan... slaopen zonder tandenpoetsen, want dat mos nog uitgevonnen wodden. 't Katholieke geleuf kossen 'n boel tied en 't gaf ok 'n boel narigheid. Wi-j mossen natuurlek elke dag naor de kerk. De meester zat dan vlak bi-j ons in de bank um ons in de gaten te hollen. De deerntjes zatten links met nunnekes derachter en wi-j zatten an de andere kant. Ik geleuf dat ok nog opgeschreven wier of wi-j wel genog naor de kerk gingen. 'n Keer was der erges in Sillevold 's marges vrog 'n ongeluk gebeurde met 'n bus van de Geldersche Tramwaegen en door wollen wi-j natuurlek hengaon en kieken. Maor de meester hiel

ons gewoon tegen en sturen ons weerum naor de kerk.

‘s Zondags mos i-j natuurlek ok gaon, maor mien moeder had door deur de zaak niet eengaal tied veur. Dan bellen zi-j naor de pastorie um dispensatie te vraogen, dispensatie of ze ‘n keer op zondag moch aoverslaon. Ens per jaor mos ik as klein kaerltjen naor de pastori-j um ‘n fles Olde Bokma te brengen en ‘n deusken sigaren. Dat was meest-al nao ni-j-jaorsdag. Nee, die luj kwammen niks te köt.

Op zaoterdagmiddag gongen wi-j naor de welpen in ‘t Patronaatsgebouw vlak bi-j de kerk. Door ha’j dan twee akela’s en wi-j deien allerlei spelletjes met ons grune petjen op. Toch wel mooi dat die akela’s door zovöl tied in stakken. Der steet mien ok nog zoiets van bi-j da’j ‘n insigne kon halen. Dan mos i-j zovöl keer ‘n bal gooien en opvangen of zo en dat lukken mien nooit.

Nao de welpen gongen wi-j naor café Kolks, dat wet ik nog heel goed. Wi-j zatten dan gewoon in ‘t café en zeien dan dat wi-j van de akela naor de tillevisie mochten kieken. Jao, want bi-j Kolks hadden ze ‘n tillevisie. Zatten al die kaerltjes met hun petjen op te kieken naor Dappere Dodo en naor IJSCO de IJSbeer. Dat was in zwatwit natuurlek.

Ik herinner mien da’k heel vrogger

ok bi-j de nunnekes op de kleuterschool zat. Dat heiten toen nog bewaarschool of brakkenschool en een van die nunnekes heiten zuster Zilverstrien. Die het mien nog ‘n keer gered van de hel en door bun’k eur now nog dankboor veur. A’j vluken dan gongen ow duvelsheurntjes op het veurheuf grujen. ‘n Keer ha’k gevluuk, gewoon gevluuk; *‘potverdommen’* of zoiets. Dat ha’k geleerd van Jan en Wim van de bakker. Die hadden der arigheid in um zo’n klein kaerltjen te leren vluken en dat deien ze zo: *‘Jantje’,* zeien ze, *‘a’j ‘n keer mooi vluuk dan krie’j van ons ‘n gebakjen’.* Dat mo’j zeggen tegen zon klein kaerltjen! Ik vluken natuurlek net zo hard as ze wollen en dan kreeg ik ‘n taartjen of wat anders uut de bakkeri-j. Dus dat vluken ha’k al vrog geleerd. Maor toen die zuster dat ‘s heuren, trok ze mien an de oren met naor ‘t Wit-Gaele Kruus-gebouw, dat daor meteen naeven was. Door was ok weer ‘n zuster en die dei mien meteen ‘n betjen zalf op ‘t veurheuf, want de heurntjes begonnen al te grujen, deur dat vluken natuurlek. Die zalf het alderbastend goed geholpen, want now zie’j der zowat niks meer van. Anders ha’k now met twee heurntjes rond motten lopen. Jao met carnaval spotten ze dermet, maor i-j mot der toch niet an denken da’j eengaal met twee van die uutstaek-

sels op de kop rond mot lopen!
Zuster - erges hierbaoven - nog-
maols mien hattelekken dank!
Op de bewaarschool leerden ze ow
ok dingen die niet zo mooi wazzen.
As de zuster 'n keertjen de klas uut
was dan mos der iemand opletten
of wi-j niet praotten. En a'j dan
zeien wie der gepraot had, dan mos
dén de 'stoute boed' op, zo'n olden
zwatten omahoed. Ze leerden ow
gewoon hoe'j meka mossen verrao-
jen!

A'k eerlek mot zun, mo'k ok vertel-
len da'k dat vluken ok 'n betjen van
mien vader heb geleerd. Den was
kunsschilder en kon ok wel heel
mieterig wodden. Dan vluken hi-j
ok en dan mos i-j ow waren.
At e achter in't Kraejenbos an't
schilderen was, ging ik duk kieken
en dan zei e: *Jantje haal mien 's 'n
flesken bier'* en dan fietsen ik as
kaertjen van ongeveer vief jaor
naor 't café van mien moeder um
'n flesken bier te halen. 't Mooie is
dat op de plek waor hi-j dan zat te
schilderen now 'n school steet en
op den plek heb ik veertig jaor ge-
schilderd en getekend met de bla-
gen waor ik dan les an gaf. Op de
eigeste plek, mooi toch?

't Hoofd van de laegere school was
meester Bos en den knep mien
soms in de wang en dan zei e: '
t Bier is weer best'. Hi-j was niet zo
goed in orde hollen en as de blagen

weer haevig lawaai mieken, begon e
gewoon te baejen. *In de naam van de
vader...*' en dan was 't meteen stil in
de klas.

Later wier meester Egberts hoofd
van de school en den had de wind
der goed onder. *Kom jij om half vier
bij mij'* zei e af en toe en dan kregen
i-j flink wat te heuren.

In de vierde of vijfde klas hadden
wi-j meester Ad Stevering, maor
den gong opens naor 'n andere
school les geven. Dat was 'n aar-
dige meester den precies
tegenaover ons wonen. Toen ik 'n
keer thuus petat gebakken had,
moch ik van mien moeder ok 'n
betjen petat naor de meester en zin
vrouw brengen. Dat von e hat-
stikke mooi en ik kreeg van 'm veur
't eers van mien laeven 'n stuksken
grapefruit. Gelukkig dei e der wel
'n hoop suker op want 't was zo
zoer as bas. Maor toen ik later weer
thuus kwam, kreg ik 'n mooi pötje
smeer: Ik had vegaeten 't gas uut te
draejen van 't petatpenneken en de
kökken was afgebrand as niet ie-
mand gauw 't beginnende vuurken
uutgemaak had.

Toen meester Ad naor den anderen
school gong, verhuizen hi-j naor
Didam, Diem zeien wi-j. Ik moch
'm 'n keertje met 'n vriendje opzu-
ken, met de trein. Van mien moe-
der hadden wi-j 'n groot stuk sjok-
kela veur de meester zien vrouw
metgekregen, mooi in

‘n papierken verpak. Maor die sjokela hemmen wi-j in de trein met z’n beien zelf maor opgegaeten. Gelukkig had de meester dat helemaal niet in de gaten.

Hi-j liet ons de ni-je school zien waor hi-j ok natuurkundeles gaf. Ik wet zelfs nog dat hi’j ons ‘n stuksken glas liet zien met iezerviessel derbaovenop, en dan hiel hi’j ‘n magneet onder dat stuksken glas. Hartstikke mooi, al die stukskes iezergongen rechtop staon, ‘t was net ‘n velleken van ‘n mol. ‘s Middags luusterden wi-j dan naor de radio, naor ‘n heurspel dat heiten: *‘Loeren an de hor’*. De meester numen ‘t: *‘Hoeren an de lor’*. Maor toen kek zien vrouw um ‘n bietjen mieterig an. Dat he’k nog wel onthollen, maor snappen dei ik ‘t toen nog niet.

Eigelek begriep ik ganiet hoe’k dat allemaol onthollen heb, maor ‘t is toch ech gebeurd.

As wi-j vri-j hadden van school, gongen wi-j langs de weg zitten en schreven dan nummers op van auto’s, want heel af en toe kwam der ‘n auto langs op de grote weg van Ulf naor Teborg. Met ‘n betjen geluk ko’j dan zo’n halve bladzi-j vol kriegen met nummers. Dat was heel belangriek veur de politie. As der iets gebeurd was of zo, dan ko’j den bladzi-j an de politie geven en dan wieren de boeven snel gepak.

As wi-j ons vevaelen bonnen wi-j ‘n olde knip an ‘n tówken en den leien wi-j midden op de weg. Dan stapten der natuurlek iemand van de fiets um den knip op te rapen en wi-j trokken dan an ‘t tówken en mieken da’we weg kwammen.

‘s Aoves as ‘t al ‘n betjen donker wier, bonnen wi-j ok ‘n tówken an ‘n naold en dan zat der ok nog ‘n keiken an. Doormet gongen wi-j dan ‘ruutje tikken’. Dat gong natuurlek net zo lang goed tut ze in de gaten hadden wie deran dat tówken zat te trekken en dan kree’j weer smeer. Eigelek wazzen wi-j gewoon heeltied bezig met ondeugd uut te halen tutdat wi-j weer een pötjen op de latten kregen. As ‘t mooi weer was, nammen wi-j ‘n vegrootglaesken met naor school en dan sloegen wi-j an ‘t ‘stinken’. Dat vegrootglas hielen wi-j dan baoven ‘n schoenveter en dat gong zo lekker roken en stinken; ik kan ‘t now nog bi-jnao ruken. Maor ‘t mooiste was kwalmen met zo’n mica handvat van ‘n fiets, dat was ‘t lekkerste dat ‘t gaf.

Eigelek wazzen wi-j bli-j met helemaal niks. Tegeswoordeg mot der aoveral ‘n batteri-jken in zitten en lempkes en der mot geluud uutkommen.

Wi-j wazzen bli-j met ‘n vergrootglaesken en ‘n schoenveter ... en af en toe ‘n pötjen smeer.

Activiteitenkalender 2017-2018:

Zaterdag 9 sept:

Open Monumentendag.

Zaterdag 7 oktober:

'De Buurman' te Silvolde.

lezing door dhr. Leo Marriet over Jeep-Willy

Maandag 27 November:

Om 20.00 uur in Grandcafé 'De Buurman' Video-avond 'Het bouwen van een midwinterhoorn' en een video 'Terugblik Achterhoek deel 2 (1940-1995)'.

Dinsdag 20 februari:

Om 19.30 uur Zorgcentrum 'De Schuylenburgh', Silvolde.

Jaarvergadering met een lezing door Evelien Jorna over 'Kunstobjecten en gebouwen' in Silvolde.

Woensdag 21 maart:

Soosavond; onderwerp nog niet bekend.

Donderdag 7 juni,

19.00 uur: Zomer-activiteit, dorpswandeling met natuur en kunstobjecten. Start vanaf de Markt.

Heemkundige Vereniging

Old Sillevold

Opgericht 18 februari 1997

Bestuursamenstelling:

Voorzitter:

Robbie Wolters

Tweede Voorzitter:

Jan Pierik

Secretaris:

André Tangelder

Prins Willem Alexanderstr. 5

7064 GH Silvolde

Tel. 0315-32 75 90

Email:

info@oldsillevold.nl

Penningmeester:

Karin Hendriksen

Kroezendijk 2

7064 KX Silvolde

Tel. 0315-681608

Email:

info@oldsillevold.nl

Bibliothecharis

Willie Dieker Fazantplein 12

7064 EG Silvolde

Tel: 0315-328334

Bestuursleden:

Leo Helmink

Ton van der Kemp

Els Kraan

Lidmaatschap:

Vanaf € 13,50 per jaar.

Bankrekening:

NL11 RBRB 09798.45.432

Regiobank Silvolde

t.n.v. penningmeester

Old Sillevold

www.oldsillevold.nl

**Maurits Heebink
Tuinbeheer**

**Grand Café
De Buurman**

**Paul Klomberg
Assurantiën**

**Frank's
Barbershop Haarmode**

Winkelhorst Ledermode

Rijnlandhaven Makelaardij

De heemkundige vereniging dankt de op deze pagina genoemde bedrijven en organisaties voor hun financiële ondersteuning.

Bulletin heemkundige vereniging *Old Sillevold*

Mienke Harbers (op stoel) met Cato Hansen en enkele stamgas-
ten in de zestiger jaren.

Bernard Verheijen

Losse nummers € 3,50 per stuk
www.oldsillevold.nl